

Jedini naučni radnici suviše kategorički izrazili sumnju u postojanje običaja uz rad, naročito u uvjetima mehaniziranog rada. (Bilo bi potrebno temeljito proučiti i analizirati da li postoje ti običaji i u kojem omjeru, a ne unaprijed tvrditi da ne postoje i uopće ne prilaziti njihovu proučavanju.)

U sekciji za proučavanje pjesme, muzike i plesa izneseni su i magnetofonskim snimcima ilustrirani različiti primjeri muzike i pjesme kao pratnje uz rad nekad i danas. Međutim, ni savjesno pripremljeni referati, ni iscrpna diskusija nisu mogli odrediti pouzdane kriterije za stvarno vrednovanje i analizu muzike i pjesme uz rad. Dok je nekada muzika ili pjesma bila pratnja svakog pokreta u radu (veslanje, mljevenje na žrvnju i sl.), danas se, u situaciji kada radnici rade u velikim tvornicama uz buku strojeva, ne može govoriti da je ta pjesma pratnja pokreta. Muzika se reproducira u vrijeme rada i služi kao stimulans u radu, pa se u pojedinim tvornicama mnogo pažnje posvećuje izboru najpogodnije muzike (katkada se posebna muzika izabire za radnike, a posebno za kancelarijske službenike). Institut za etnomuzikologiju Pedagoške akademije u Neussu (SR Njemačka) izradio je anketu pod naslovom »Muzika u radionici« kojom nastoji temeljito analizirati: gdje se muzika izvodi, kada, na koji način, kakav je repertoar i sl. Posebna se pažnja obraća utjecaju muzike na povećanje produktivnosti. No, bez obzira na to što su pojedini referati obradili samo uže stručne probleme, bez komparativne analize, sudionici su se složili da je dužnost etnomuzikologa i etnopsihologa da ispituju i proučavaju i ove oblike narodnog života i kulture. U sekcijama za običaje i pjesmu osnovani su komiteti za koordinaciju i razmjenu publikacija među istraživačima u različitim državama.

Posljednja dva dana organizirane su stručne ekskurzije. Bogata izložba novije literature na njemačkom jeziku bila je otvorena za učesnike u vrijeme održavanja Kongresa, a organizirane posjete kulturnim ustanovama i muzejima još su više pridonijele uspjehu ovoga Kongresa.

(Budući da se u njemačkoj stručnoj terminologiji podudaraju značenja termina *etnologija* i *Völkerkunde*, preveli smo pojam *Volkskunde* nazivom *etnografija* — kako bi se izbjegli mogući nesporazumi.)

Josip Milićević

FOLKLORNI FESTIVAL »XX. STRÁŽNICE« (Strážnice, ČSSR, srpanj 1965), SASTANAK STUDIJSKE GRUPE PLESNE KOMISIJE IFMC-a (Strážnice, srpanj 1965)

Velikoj folklornoj priredbi u Strážnicama prisustvovao je i predsjednik Čehoslovačke Antonín Novotný. Ova činjenica, među ostalim, mnogo govori o tome koliko se pažnje posvećuje u Čehoslovačkoj njegovanju i proučavanju starih seoskih tradicija.

Dva su bitna momenta označivala festival. Prvi je bio njegov reprezentativni dio, nastup različitih folklornih grupa, a drugi stručna konferencija komisije za ples IFMC-a s prikazivanjima folklornih filmova.

Koncertni dio izvedbe odvijao se na tri velika stadiona u parku dvorca. Tamo su se nalazili još i mnogi zabavni centri gdje su gledaoci mogli provoditi slobodno vrijeme među predstavama. Na improviziranim podijima svirale su glazbe, plesalo se, uz narodne zabave, jela i pića. Tehnički uvjeti pozornica, njihova inscenacija i organizacija predstava bili su na odličnom nivou. Davane su tri vrste predstava. U jednim su sudjelovale domaće gradske amaterske družine, u drugima gosti iz inozemstva, a u trećima izvorne seoske skupine. Domaće amaterske skupine tište uglavnom oni isti problemi kao i naše, naime do koje mjere se može dopustiti slobodna scenska primjena i stilizacija, kojim elementima treba dati prioritet, stilu ili atrakciji, sceničnosti.

Nastup stranih skupina treba posebno istaknuti jer su nastupile i dvije iz Jugoslavije. To su bile »Zora« iz Opatije i »Veselin Masleša« iz Banjaluke. Opatijska »Zora« izvodila je program solidno te se nije izdvajala iz općega dobrog dojma što su ga proizvele gostujuće grupe. Nasuprot tome grupa »Veselin Masleša« prikazivala je folklor u najgoroj koncepciji, gdje je sve bilo podređeno

jedinom cilju da se postigne što više jeftinih efekata, tražeći atrakciju pod cijenu potpunog ignoriranja folklornih elemenata. To su bile iskićene laži o plesovima Makedonije i istočne Srbije i zapravo je nejasno kako je tom ansamblu dopušteno sudjelovanje na festivalu koji ima tako visok renome, gdje su prisustvovali mnogi prominentni etnokoreografi iz gotovo cijele Evrope pa i izvan nje. Nastup izvornih skupina bio je pravo otkriće. Režiseri priredbi bili su poznati plesni folkloristi Zdenka Jelinková i Dušan Holý. Oni su gledaocima prikazali sve ljepote izvanog folklor, majstorski uklapajući svaku tačku u zajednički okvir. Naročito je uspješna predstava pod nazivom »Godina na selu« gdje su se redom izvodili plesovi i pjesme uz različite godišnje običaje. Inteligentnim izmjenjivanjem solističkih instrumentalista i plesača s većim skupinama koje su izvrsno pjevale i plesale, a uz to bile i odlično obučene ili čak maskirane, izbjegnuta je pseudoromantika. Bilo je to prikazivanje izvornoga folklor kako se može poželjeti. U Jugoslaviji, mnogo šarolikijoj i bogatijoj još živim folklornim manifestacijama, dopušta se da njezino narodno blago gotovo propada. Tu od Čeha možemo mnogo toga naučiti. Ovo je bio dvadeseti festival u Strážnicama, za njegov se napredak brine skup stručnjaka koji ga iz godine u godinu unapređuju.

Stručna konferencija komisije za ples IFMC-a (Međunarodnog savjeta za narodnu muziku) najprije je raspravljala o dostignućima festivala, a zatim se posvetila problemu strukturalne analize narodnih plesova. Međunarodna komisija u sastavu: prof. Vera Proca-Ciortea (Rumunjska), dr Hana Laudová (ČSSR), Eva Kröschlova (ČSSR), Milica Ilijin (SFRJ), Ernő Pesovar (Mađarska), dr György Martin (Mađarska) i dr Kurt Petermann (DDR) iznijela je pred širi auditorij »Syllabus« plesnih pojmova s objašnjenjem pojedinih tehničkih termina potrebnih za provođenje strukturalne analize narodnih plesova. »Syllabus« ne određuje samo pojmove terminološki, nego je istodobno i metodološki uvod u analitičke studije. Na sastanku je iscrpno analizirana važnost ovih za analizu bitnih početnih postavki kao preduvjeta za daljnju jednoobraznu klasifikaciju narodnih plesova. Ta će pak klasifikacija kasnije omogućiti uspješno kompariranje a time i studiranje problema postanka i veza pojedinih njihovih oblika i sadržaja. Sastanak nije dao definitivne rezultate, ali se na njemu pokazao stanovit uspjeh prvenstveno u shvaćanju važnosti postavljene problematike. Pozitivan rad, napose navedenog skupa stručnjaka, nastavljen je i u Celju i vjeruje se da će uskoro donijeti željene rezultate.

Ivan Ivančan

ŠKOLA ZA RUKOVODIOCE FOLKLORNIH GRUPA (Pula i Zagreb)

Sve niži umjetnički nivo izvedbi grupa što primjenjuju folklor na sceni naveo je prije tri godine Savez muzičkih društava i organizacija Hrvatske da se priredi tečaj za njihove umjetničke rukovodioce. Prvi su rezultati bili veoma dobri i takva je praksa nastavljena svake godine. Najprije su tečajeve polazili samos lušači iz Hrvatske, a već druge godine pridružili su im se pojedinci iz Srbije te Bosne i Hercegovine. Tečaj je postao renomiran i za njega su se počeli interesirati i stručnjaci iz nozemstva. Broj članova rastao je od godine do godine, a zajedno s njime proširivao se i program rada. Konačno 1965. tečaj je pretvoren u školu koja traje sedam godina. Nastava se odvija u ljetnim i zimskim školskim praznicima, ljeti u Puli, a zimi u Zagrebu (u Zagrebu 7, a u Puli 14 dana). Poslije završetka školovanja slušači će dobiti diplomu koja će ih kvalificirati kao poznavaoce folklornoga plesnog materijala, osnova koreografije i drugih predmeta koji se predaju u toj školi. Među ostalim, to su poznavanje plesnih pisama uključujući kinetografiju Laban, folklornog pjevanja, narodnih nošnji, ritmičkih osnova narodnih plesova, osnovnih folklornih i etnoloških pojmova, problema našega kulturnog razvitka itd.

Savez muzičkih društava i organizacija Hrvatske pobrinuo se za dovoljno publikacija potrebnih za praćenje nastave. Muzičke primjere koji nisu do sada nigdje objavljeni organizator je sam umnožio i razdijelio polaznicima.